

پیشران برنامه «شبکه ملی مدیران تحقیق و توسعه و نوآوری کشور»

ارتقای فناوریانه صنعت در

و نوآوری کشور» است. وی درخصوص اهمیت این برنامه توضیح می‌دهد: «متأسفانه در بیشتر شرکت‌های بزرگ اقتصادی کشور یا واحد تحقیق و توسعه احداث نشده یا به آن توجه کافی نمی‌شود. در این برنامه قرار است با گردهم آوردن مدیران و فعالان حوزه تحقیق و توسعه کشور فرصتی برای اشتراک‌گذاری تجربیات، هم‌افزایی، شناسایی مسائل مشترک، توانمندسازی و نیز ارائه خدمات ویژه به این مدیران در راستای گسترش فعالیت‌های تحقیق و توسعه فراهم شود تا در نهایت سرمایه‌گذاری و تحقیق و توسعه هدفمند در بخش خصوصی شکل بگیرد.»

به گفته دکتر باقری، رویکرد اصلی معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری در راه‌اندازی شبکه ملی مدیران تحقیق و توسعه و نوآوری کشور، تعریف پروژه‌های تحقیق و توسعه مأموریت‌گرا، تأمین مالی و اجرای پروژه‌های شبکه‌سازی و تأمین زیرساخت‌های مشترک تحقیق و توسعه صنعتی، توانمندسازی فردی، ارتقای دانش و مهارت‌های افراد مؤثر در تحقیق و توسعه و تقویت نهاد تحقیق و توسعه در شرکت‌هاست تا در نهایت شاهد رشد شاخص پرداز ۳/۰ درصد به ۵/۰ درصد در مدت دو سال باشیم.

مخاطبان شبکه

مخاطبان این برنامه قرار است مدیران تحقیق و توسعه شرکت‌ها و هلدینگ‌های بزرگ صنعتی، اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها و پژوهشگران برجسته ارتباط با صنعت، مدیران تحقیق و توسعه شرکت‌های دانش بنیان پیشرو و مدیران تحقیق و توسعه و نوآوری در دستگاه‌های اجرایی باشند اما در گام اول اجرای این طرح به صورت پایلوت مخاطبان زیر هدف قرار گرفته‌اند:

در این حوزه را نیز افزایش دهد تا شاهد اثرگذاری مثبت رشد این شاخص بر توسعه فناوری و نوآوری باشیم.

دلایل پایین بودن شدت تحقیق و توسعه در کشور

دکتر باقری درخصوص علت پایین بودن این شاخص در کشور توضیح می‌دهد: «اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه کشور و وجود بازارهای انحصاری از مهم‌ترین عواملی است که موجب شده اقتصاد کلان کشور چندان به سمت توسعه دانش سوق پیدا نکند. علاوه بر این، کم‌توجهی به سازماندهی تحقیق و توسعه در ارکان شرکت‌ها و بنگاه‌های خصوصی، کمبود زیرساخت‌های تست و آزمون و آزمایشگاه‌های تحقیق و توسعه، تخصیص منابع مالی شرکت‌ها به فعالیت‌های کم‌ریسک و زودبازده، خطر شکست برنامه‌های تحقیق و توسعه و تجربیات ناموفق از دیگر دلایل پایین بودن شدت تحقیق و توسعه در کشور به شمار می‌رود.»

قانون جهش سکوی افزایش شدت تحقیق و توسعه

باتصویب قانون جهش تولید دانش بنیان که از مهم‌ترین اهداف آن استفاده از ظرفیت‌های موجود در بنگاه‌های بزرگ اقتصادی برای توسعه زیست‌بوم دانش بنیان کشور است، در دوره چهارم معاونت علمی تلاش شد تا بسته‌های حمایتی جدیدی بر مبنای همین قانون برای حمایت و هدایت شرکت‌های بزرگ به سوی تحقیق و توسعه و نوآوری طراحی شود. دکتر باقری می‌گوید: «حمایت اعتبار مالیاتی از جمله ابزارهایی است که می‌تواند به ارتقای این شاخص در کشور کمک کند؛ اما اجرایی‌سازی آن صرفاً براساس قانون جهش تولید دانش بنیان نمی‌تواند متضمن افزایش شدت تحقیق و توسعه در کشور باشد و به ابزارهای مکملی نیاز خواهد داشت تا اثربخشی این طرح را افزایش دهد؛ از جمله این اقدامات طرح شبکه ملی مدیران تحقیق و توسعه

کشورهاست. دکتر باقری در این خصوص به پیشران می‌گوید: «این میزان در کشورهای پیشرو در بین ۳ تا ۵ درصد برآورد می‌شود؛ در حالی که براساس بررسی‌ها، میزان این شاخص در کشور ما ۰/۸۵ درصد گزارش شده است و با توجه به میزان هزینه‌کرد ناخالص تحقیق و توسعه (۹/۳ میلیارد دلار) کشور در رده ۲۹ جهان قرار دارد.»

وی می‌افزاید: «این در حالی است که رهبر معظم انقلاب بارها در سخنان‌شان به ضرورت ارتقای شدت تحقیق و توسعه در کشور به میزان ۳ تا ۴ درصد تأکید کرده‌اند و در برنامه ششم توسعه نیز دستیابی به میزان ۳ درصد هدف‌گذاری شده بود.»

انواع شاخص‌های شدت تحقیق و توسعه

به گفته مشاور معاون سیاست‌گذاری و ارزیابی راهبردی معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری، شاخص شدت تحقیق و توسعه شامل دو زیرمجموعه است:

شاخص پرد (Berd): میزان سرمایه‌گذاری تحقیق و توسعه در بخش خصوصی شرکت‌ها نسبت به تولید ناخالص داخلی

شاخص گرد (Gerd): میزان سرمایه‌گذاری تحقیق و توسعه در دولت نسبت به تولید ناخالص داخلی
دکتر باقری تصریح می‌کند: «در کشور ما سهم دولت از سرمایه‌گذاری در بخش تحقیق و توسعه بیش از ۴۰ درصد و سهم بنگاه‌های خصوصی حدود ۲۵ درصد است. این در حالی است که این نسبت در کشورهای پیشرفته کاملاً برعکس است؛ برای مثال در آمریکا سهم دولت تنها ۱۰/۳۶ درصد و سهم بنگاه‌های تجاری ۷۲/۵۷ درصد برآورد می‌شود. درواقع کشور ما علاوه بر این که نیاز دارد به صورت کلی شاخص شدت تحقیق و توسعه در کشور را افزایش دهد، باید بتواند مشارکت بخش خصوصی یعنی بنگاه‌های اقتصادی و بازیگران تأثیرگذار در اقتصاد کشور

عسل اخویان طهرانی

سردبیر
پیشران

بیش از یک دهه از فعالیت زیست‌بوم نوآوری و فناوری در کشور می‌گذرد و شاهد بلوغ نسبی آن هستیم. استفاده از سرمایه‌های محدود دولتی برای حمایت از شرکت‌های شکل‌گرفته در این زیست‌بوم، دیگر به تنهایی کافی نخواهد بود؛ برای ادامه روند رشد آنها نیاز است تا شرکت‌های صنعتی و تأثیرگذار بر اقتصاد کشور نیز فعالانه وارد این زیست‌بوم شوند تا سرمایه‌های تولیدی کلان کشور وارد چرخه اقتصاد دانش بنیان راه یابند. از مهم‌ترین اقداماتی که به خوبی دوزنجیره فناوری و نوآوری و اقتصاد کلان کشور را به هم متصل می‌کند، شکل‌دهی و افزایش فعالیت‌های تحقیق و توسعه در دل این بنگاه‌های اقتصادی و شرکت‌های بزرگ صنعتی است. زیرا از سویی تحقیق و توسعه موجب بهبود کیفیت محصولات، به‌روزرسانی آنها متناسب با نیاز جامعه و رونق تولید در این مجموعه‌ها می‌شود، از سوی دیگر امکان رشد و توسعه و فرصت رفع نیازهای صنعت داخلی را برای مجموعه‌های دانش بنیان و متخصصان و نخبگان کشور فراهم می‌کند.

در همین راستا معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری، برنامه جدیدی را با عنوان «شبکه ملی مدیران تحقیق و توسعه و نوآوری کشور» راه‌اندازی کرده تا ضمن ایجاد پیوندی میان فعالان این عرصه، تأکیدی بر اهمیت تحقیق و توسعه در پیشبرد اهداف تولیدی و صنعتی داشته باشد و توجه شرکت‌ها را بیش از پیش متوجه این موضوع کند. در گفت‌وگو با دکتر ابوالفضل باقری، مشاور معاون سیاست‌گذاری و ارزیابی راهبردی معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری جزئیات و ضرورت اجرای این برنامه را جویا شده‌ایم.

شدت تحقیق و توسعه یا همان میزان سرمایه‌گذاری بر پروژه‌های تحقیق و توسعه نسبت به تولید ناخالص داخلی کشور (GDP)، از جمله شاخص‌های مهم جهانی برای نشان دادن توانمندی کشورها در توسعه فناوری و نوآوری به‌شمار می‌رود. هرچه شدت تحقیق و توسعه در کشوری بالاتر باشد، آن کشور ثروت و رفاه بالاتر و اقتصاد پویاتری خواهد داشت. به همین خاطر بالابردن میزان شدت تحقیق و توسعه از اهداف سیاست‌گذاری در تمام

